

**ปัจจัยด้านพลวัตสภาพแวดล้อม ผู้นำ และความคิดสร้างสรรค์
ที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดลำพูน**
**Factors of Environmental Dynamics, Leaders and
Creative Thinking on the Community Enterprise's
Performance in Lamphun Province.**

ทองศุกร วงศ์โสภา^{1*} บุญทวารณ วิงวอน¹ อัจฉรา เมฆสุวรรณ¹ และชัยวัฒน์ สมศรี²

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

²คณะพาณิชยศาสตร์และการบริหารการ วิทยาลัยอินเตอร์เทคโนโลยีลำปาง

*Email : golden_friday@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับปัจจัยด้านพลวัตสภาพแวดล้อม ผู้นำ และความคิดสร้างสรรค์ที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดลำพูน และศึกษาความสามารถของปัจจัยดังกล่าวในการอธิบายความผันแปรของผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของจังหวัดลำพูน จำนวน 278 ราย สุ่มตัวอย่างด้วยเทคนิควิธีการเลือกแบบมีโควตา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติอนุมานวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ประกอบวิสาหกิจชุมชนด้านแปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตร โดยมีหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ให้การฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ และนำผลผลิตจำหน่าย ณ ร้านค้าในชุมชนเป็นหลัก โดยสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีระดับความคิดเห็นต่อทุกปัจจัยอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยทั้ง 3 คือ ปัจจัยด้านผู้นำมากที่สุด รองลงมาความคิดสร้างสรรค์และลำดับสุดท้าย คือ พลวัตสภาพแวดล้อม มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ทั้งนี้ทุกปัจจัยรวมกันสามารถอธิบายการผันแปรผลการดำเนินงานได้ร้อยละ 41.8

คำสำคัญ: พลวัตสภาพแวดล้อม ผู้นำ ความคิดอย่างสร้างสรรค์ ผลการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

Abstract

The purpose of this research was to examine the opinions of the members of community enterprise on factors such as environmental dynamics, leader and creative thinking on the Community Enterprise's performance and the ability of factors in describing the variation of the community enterprise's performance. The sample group of this study was the community enterprise's members in Lamphun province. There were 278 members. The chosen sampling method was quota sampling. Research tool was questionnaire and statistics for data analysis consisting of percentage, average, standard deviation and multiple regression analysis.

The study found that most members were women who worked in processing agricultural products for the Community Enterprise. Government sectors in their areas trained and educated them. The members of the community enterprise mostly sold the products at the community's shops. The opinions of the members on all of the factors were at good level. The factors of leader, creative thinking, and environment dynamics in the order of increasing levels of importance, affect the community enterprise's performance. In general, the factors can be used to describe the overall performance variation that was 41.8 percentage.

Keywords: Environmental Dynamics, Leader, Creative Thinking,
Community Enterprise's performance

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ปัจจุบันแนวโน้มในอนาคตสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งมุมมองของ Kuratko and Hodgetts (2007) ให้ความเห็นว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของวิสาหกิจ คือ การแข่งขันและสถานะด้านเศรษฐกิจอันส่งผลบริบทหรือวิสาหกิจมีการปิดกิจการไปในที่สุด ส่วนวิสาหกิจที่มีความเข้มแข็งย่อมต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน ไม่สามารถหยุดนิ่งอยู่ได้ เพราะหากไม่มีการพัฒนาแล้วจะไม่สามารถสู้กับคู่แข่งและจะไม่สามารถอยู่

รอดได้ สอดคล้องกับความเห็นของ Porter (1990) ที่กล่าวว่า เพื่อความอยู่รอดและมีความได้เปรียบในการแข่งขันผู้ประกอบการวิสาหกิจ จึงมีบทบาทสำคัญในการนำนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์และด้านกระบวนการมาประยุกต์ใช้ ในองค์กร ทั้งนี้งานศึกษาของ Jai-Sheng Lee (2010) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าองค์กรยุคปัจจุบันต้องมีการปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์โดยผู้ประกอบการจำเป็นต้องใช้ความรู้ ความสามารถในการเหี่ยวนำสมาชิกในองค์กร และสามารถประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

การประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนในยุคปัจจุบัน ตามมุมมองของ Waleed Omri (2015) ได้สรุปว่าวิสาหกิจชุมชนเปรียบเสมือนกระดูกสันหลังระบบเศรษฐกิจและส่งผลให้เกิดการสร้างสรรค่นวัตกรรมได้มากกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ โดยเฉพาะธุรกิจที่เริ่มต้นใหม่ และ Schumpeter (1934) ให้ความสำคัญกับสมาชิกในองค์กรซึ่งเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์และริเริ่มให้เกิดเป็นนวัตกรรมนั้น คือ การสร้างโอกาสสำหรับธุรกิจที่จะเป็นส่วนสำคัญในการสร้างรายได้จากความคิดสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาและนวัตกรรมที่เป็นลักษณะเฉพาะหรือผูกขาดของกิจการนั่นเอง งานศึกษาของกัญญามาน อินทหว่าง (2554) รายงานว่ามาจกฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยสมาชิกในชุมชนทำให้เกิดนวัตกรรม เน้นการพึ่งตนเองเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุด คนในชุมชนเป็นผู้นำในการพัฒนาและจัดการวิสาหกิจ รวมถึงแนวคิดของ บุญพวรรณ วิงวอน (2555) ที่กล่าวว่าการดำเนินงานได้อย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนเนื่องมาจากการดำเนินงานอย่างอิสระ มีความคล่องตัว สมาชิกมีความผูกพันกันในระดับสูง มีการช่วยเหลือเกื้อกูลเอื้ออาทรต่อกัน อันเป็นผลมาจากทุนทางสังคมและทุนทางปัญญาดั้งเดิมจากท้องถิ่นและประสบการณ์ที่สั่งสมมาจากบรรพบุรุษถ่ายทอดจนถึงรุ่นปัจจุบัน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประกอบการธุรกิจต้องอาศัยชั้นเชิงในการบริหารที่เหนือกว่าคู่แข่งหรืออาศัยความรวดเร็วในการปรับตัวให้ทันต่อภาวการณ์แข่งขันที่เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นพลวัต

ขณะเดียวกัน Akgun et al (2009) ได้พูดถึงปัจจัยความไม่แน่นอนและพลวัตของสภาพแวดล้อมจะเป็นสิ่งที่ผู้จัดการหรือผู้นำของกิจการจะต้องพยายามหาจุดที่เหมาะสมที่สุดในการจัดการทรัพยากรและกระบวนการในการเพิ่มผลผลิตด้วยการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จขององค์กรและได้เปรียบการแข่งขัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Li and Atuahence-Gima (2001) ที่พบว่าพลวัตสิ่งแวดล้อมจะบ่งบอกถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงและระดับความแปรปรวนของสภาพแวดล้อมองค์กร ดังนั้นจึงควรต้องมีนวัตกรรมในด้านกระบวนการหรือ

ผลิตภัณฑ์ เนื่องจากพลวัตสภาพแวดล้อมจะนำมาซึ่งโอกาสที่สำคัญในการเตรียมความพร้อมรับความไม่แน่นอนของอุปทานของตลาด และงานวิจัยของสุภาพรณ วัฒนาอุดมชัย (2558) มองว่าจุดเริ่มต้นวิสาหกิจชุมชนนั้น ส่วนมากมักจะมาจากธุรกิจลักษณะครอบครัวแล้วเกิดการรวมกลุ่มกันของสมาชิกในชุมชน ซึ่งเป็นหน่วยสังคมที่โดยธรรมชาติแล้วจะขาดความสามารถในการปรับเปลี่ยนและปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการต่างๆเช่นความรู้ในด้านการจัดการ หรือการบริหารงานที่มีระบบ เพราะส่วนมากจะใช้ประสบการณ์จากการเรียนรู้โดยเรียนถูก เรียนผิดแล้วมาปรับปรุงแก้ไขซึ่งจะทำให้วิสาหกิจเสียเปรียบกับคู่แข่งได้เช่นเดียวกัน

ดังนั้นจะเห็นว่าพลวัตสภาพแวดล้อมและความคิดสร้างสรรค์ก่อให้เกิดนวัตกรรมได้ส่งผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งกัญญาณน อินหว่าง (2554) ได้กล่าวว่าการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนนั้นได้กลายเป็นประเด็นสำคัญที่รัฐบาลทุกยุค ทุกสมัยต่างให้ความสำคัญเพราะเป็นรากฐานของเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลได้สูญเสียเงินเพื่อการสร้างโครงการต่างๆให้กับชุมชนเป็นจำนวนมาก ประเด็นสำคัญ คือ ทำอย่างไรรัฐบาลจะไม่ต้องพบกับปัญหาการสูญเสียเงินทุนที่ได้นำมาผลักดันหรือหนุนเสริมวิสาหกิจชุมชนเหล่านี้ และจะอย่างไรให้วิสาหกิจชุมชนสามารถสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของตนให้สามารถพัฒนาสินค้าและบริการได้อย่างมีเอกลักษณ์ โดยเฉพาะจังหวัดลำพูนได้กำหนดให้เป็นเขตที่ตั้งการนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม 844 โรงงาน มีเงินลงทุน 74,502 ล้านบาท และมีกรจ้างงาน 62,546 คน จากข้อมูลบรรยายสรุปจังหวัดลำพูน (2558) รายงานว่าปี 2558 แนวโน้มของครัวเรือน ในการเปลี่ยนจากประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือกิจการวิสาหกิจชุมชนมาเป็นผู้รับจ้างในนิคมอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น เป็นผลมาจากพลวัตสภาพแวดล้อมที่ต่อผลการดำเนินงาน อาทิ ราคาผลผลิตตกต่ำ การขาดองค์ความรู้ใหม่ๆ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีช่วยดำเนินงานในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และกิจการวิสาหกิจชุมชน ทำให้มีจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่เลิกกิจการหรือกลุ่มดำเนินการในภาวะขาดทุน อีกเหตุผลประการหนึ่ง คือ การมีคู่แข่งจากร้านสะดวกซื้อที่มาเปิดในพื้นที่เป็นจำนวนมาก เกิดสินค้าทดแทนผลผลิตทางการเกษตรหรือจากการแปรรูปที่ส่งผลต่อยอดขายและกำไรในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

จังหวัดลำพูน เดิมชื่อเมืองหริภุญชัย มีอายุประมาณ 1,344 ปี โดยมี ราชอิธาทกษัตริย์เมืองละโว้พระนาม “จามเทวี” มาเป็นปฐมกษัตริย์ปกครองเมืองหริภุญชัย ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย มีเนื้อที่ทั้งหมด 4,505.882 ตร.กม. มีลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบหุบเขา และพื้นที่ภูเขา มีเขตติดต่อกับจังหวัด

เชียงใหม่ ตาก และลำปาง ประกอบด้วย 8 อำเภอ มีจำนวนประชากร 398,673 คน จำนวนครัวเรือน 145,788 ครัวเรือน จำนวนเกษตรกร 207,946 คน เป็นคนครัวเรือนเกษตรกร 73,244 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 50.24 ของครัวเรือน ทั้งจังหวัดมีพื้นที่ในการเกษตรประมาณ 600,00 ไร่ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดลำพูนที่ทำรายได้หลักให้เกษตรกร คือ ลำไย หอมแดงและกระเทียม รองลงไปได้แก่ พืชผัก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จากพันธกิจด้านการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน เน้นการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบคลุมครัวเกษตรกร องค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนให้มีความสามารถในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทำให้เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนทุกอำเภอ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการแปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตร และจากข้อมูลในปี 2554 วิสาหกิจชุมชนของจังหวัดลำพูนมีจำนวน 972 แห่งมีสมาชิก 11,618 ราย ทั้งนี้สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2553) รายงานว่ามีการจัดตั้งวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเทศไทยเฉลี่ยปีละมากกว่า 50,000 ราย ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ก็เป็นที่น่าวิตกที่กรมพัฒนาธุรกิจได้รายงาน่วาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ขอจดทะเบียนอยู่ได้ขอยกเลิกเฉลี่ยปีละกว่า 22,000 ราย ซึ่งไม่เกิดผลดีต่อภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เน้นการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและทรัพยากรภายในชุมชน ทำให้เกิดการจ้างงานและสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมได้ถึงร้อยละ 40 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ

แต่ที่ผ่านมามีพบว่าบางชุมชนของจังหวัดลำพูนยังขาดความเข้มแข็งในการพึ่งตนเองในด้านการดำเนินงานวิสาหกิจ เช่น ปัญหาด้านตลาด โดยเฉพาะการส่งออกผลิตภัณฑ์ภายนอกชุมชน ปัญหาด้านการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการผลิตสินค้าในเชิงความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างความแตกต่างเหนือคู่แข่ง รวมทั้งการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทสินค้าเกษตรกรรมให้มีความเข้มแข็งและปัญหาการรวมกลุ่มเครือข่ายที่สามารถพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เติบโตได้ เช่นเดียวกับผลการวิเคราะห์จุดอ่อนของสำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2553) พบว่าวิสาหกิจชุมชนมีจุดอ่อนในด้านการบริหารจัดการธุรกิจ ความสามารถในการพัฒนาสินค้าและบริการ โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ความสามารถในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับในการดำเนินธุรกิจ และขาดโอกาสทางการตลาดและการเข้าถึงข้อมูลการตลาดเชิงลึก

ดังนั้น สารสนเทศที่กล่าวมานั้นสรุปได้ว่าปัญหาของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดการจัดการ การสร้างความเข้มแข็งจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยนวัตกรรม การมีพฤติกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากร โดยเฉพาะผู้นำกลุ่มหรือผู้นำองค์กร และผลจากพลวัตสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นสาเหตุที่ส่งผลให้คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนของจังหวัดลำพูน

คำถามของการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามของการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยด้านพลวัตสภาพแวดล้อม ความคิดสร้างสรรค์และผู้นำที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
2. ผลของปัจจัยด้านพลวัตสภาพแวดล้อม ความคิดสร้างสรรค์และผู้นำที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดลำพูนหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความความคิดเห็นของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านปัจจัยด้านพลวัตสภาพแวดล้อม ความคิดสร้างสรรค์และผู้นำที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาผลของปัจจัยด้านพลวัตสภาพแวดล้อม ความคิดสร้างสรรค์และผู้นำที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดลำพูน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาปัจจัยด้านพลวัตสภาพแวดล้อม ผู้นำ และความคิดสร้างสรรค์ที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดลำพูน มีคำศัพท์ที่สำคัญเพื่อให้เข้าใจตรงกันมี 5 ข้อดังนี้

1. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หมายถึง (Small and Micro community Enterprise: SMCE) หมายถึง การประกอบการขนาดเล็กและขนาดจิ๋ว เพื่อจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งพาตนเอง มีความเพียงพอของครอบครัวและชุมชน ทุน ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงินแต่รวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคม ให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน ยังประโยชน์ให้ชุมชนผู้เป็นเจ้าของวิสาหกิจนั้นเป็นหลัก โดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการ

2. พลวัตสภาพแวดล้อม หมายถึงความไม่แน่นอนและความสลับซับซ้อนของสภาพการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจากสภาพเดิม เช่น จำนวนผู้แข่งขันที่เพิ่มขึ้น ความยุ่งยากของการจัดการด้านตลาด ความซับซ้อนของความต้องการของผู้บริโภค ในด้านสินค้าหรือบริการรูปแบบใหม่ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบาย ระบบเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเทคโนโลยี

3. ปัจจัยด้านผู้นำ หมายถึง การแสดงหรือนำเสนอความเห็นของผู้นำตลอดจนการให้คำแนะนำได้รับการสนใจและยอมรับจากสมาชิก ผู้นำจัดวางโครงสร้างและกฎระเบียบการทำงานอย่างชัดเจน มีการมอบอำนาจในการตัดสินใจ ดูแลและจูงใจสมาชิกให้มุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน เปิดโอกาสให้เสนอความคิดเห็น และให้การสนับสนุนความคิดเห็นใหม่ๆที่สร้างสรรค์เกิดประโยชน์กับสมาชิกส่วนร่วม

4. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การสังเคราะห์ความรู้อย่างเหมาะสมในงานและทำให้เกิดความคิดค้นวิธีใหม่หรือใช้เครื่องมือใหม่เข้าไปปฏิบัติในการแก้ปัญหาแบบเดิมทำให้ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการได้รับการขจัดจากการนำความคิดใหม่ๆไปปฏิบัติ

5. ผลการดำเนินงาน หมายถึง การมีสภาพคล่องที่ดีในการดำเนินงานทั้งรายรับและรายจ่าย มีอัตราของยอดขายที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เหมือนกัน รวมทั้งมีความคุ้มค่าของผลตอบแทนที่ได้รับเมื่อเทียบกับเงินลงทุน

กรอบแนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาผลของปัจจัยที่เป็น ตัวแปรอิสระ 3 ปัจจัยคือ ด้านพลวัตสภาพแวดล้อม ผู้นำและความคิดสร้างสรรค์ที่มีต่อตัวแปรตาม คือ การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน โดยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. พลวัตสภาพแวดล้อม ซึ่งงานศึกษาของ Teece et al. (1997); Amy Shuen (2007); Conner and Prahalad (1996); Wernerfelt (1984) กล่าวว่าเสมือนเป็นโอกาสขององค์กรในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน และเป็นตัวกำหนดว่าองค์กรควรจะใช้ทรัพยากรในองค์กร ที่มีในระดับใดเพื่อตอบสนองต่อพลวัตสภาพแวดล้อม ทั้งนี้ตามแนวคิดของ Waleed Omri (2015) ให้ความสนใจผู้แข่งขัน ความไม่แน่นอนของความต้องการผู้บริโภค และสภาพด้านการตลาดที่เปลี่ยนแปลง

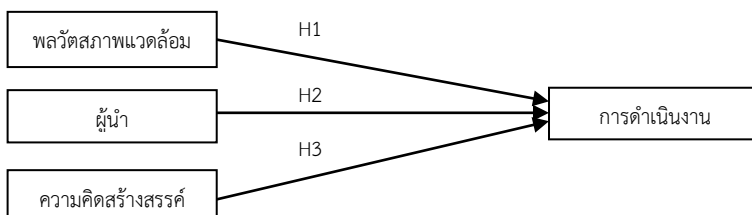
2. ผู้นำกลุ่ม ตามมุมมองของสุภาพรณ วัฒนาอุดมชัย (2558) กล่าวว่าวิสาหกิจชุมชนเป็นธุรกิจในครอบครัวและขยายรวมกลุ่มเมื่อเติบโตขึ้น แต่ทักษะในการบริหารจัดการยังใช้ประสบการณ์เป็นหลัก ขาดการใช้ทักษะหรือแนวคิดทางด้านการจัดการ โดยงานวิจัยของ Domingo Ribeiro Soriano and José Manuel Comeche

Martínez (2007); Tannenbaum and Schmidt (1973); McGregor (1969); Ghiselli (1955) สนใจประเด็นสำคัญ คือ การสร้างความสัมพันธ์ในทีมงานหรือสมาชิก เพื่อให้เกิดการจูงใจในการทำงาน และการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

3. ความคิดสร้างสรรค์ ในมุมมองของ Guildford (1950); Edward (1982); Guilford (1967); Torrance, (1974) สรุปว่าองค์ประกอบที่สำคัญของความคิดสร้างสรรค์ คือ ความคิดริเริ่ม ซึ่งไม่ใช่พรสวรรค์ แต่เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวบุคคล ซึ่งมีอย่างน้อยเท่ากันและบุคคลแสดงออกมาต่างกัน รวมถึงงานวิจัยของ Waleed Omri (2015) รายงานว่าพฤติกรรมหรือความคิดสร้างสรรค์วัดได้จากการมุ่งเน้นคิดค้นวิธีใหม่และสังเคราะห์ความรู้ที่เหมาะสมในการแก้ไขปรับปรุงงาน

4. การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ตามแนวคิดของ Castanias and Helfat (1991); Lumpkin and Dess. (1996); Eisenhardt and Martin (2000) วัดผลจากสภาพคล่องในการดำเนินงานและความคุ้มค่าของผลตอบแทน เมื่อเทียบกับเงินลงทุนที่สมาชิกร่วมกันลงทุน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยต่างๆ ที่คณะผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์จากวรรณกรรมตามที่อ้างถึงข้างต้น ได้สรุปกรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

โดยมีสมมติฐานการวิจัย

H1: พลวัตสภาพแวดล้อมมีผลต่อการดำเนินงาน

H2: ผู้นำมีผลต่อการดำเนินงาน

H3: ความคิดสร้างสรรค์มีผลต่อการดำเนินงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร และ กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดลำพูนที่มีการดำเนินการจริง จำนวน 972 แห่ง (การจัดการวิสาหกิจชุมชนจังหวัดลำพูน, 2554) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกกลุ่มของวิสาหกิจชุมชน คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรตาราง การสุ่มตัวอย่างของเครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สุ่มตัวอย่างด้วยเทคนิควิธีการเลือกแบบมีโควต้า ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 400 คน จากกลุ่มวิสาหกิจในจังหวัดลำพูน จำนวน 7 ประเภท โดยที่จำนวนตัวอย่างของแต่ละกลุ่ม คิดตามสัดส่วนของกลุ่มเทียบกับประชากรขนาดของแต่ละกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) สัดส่วนแต่ละเท่าๆกัน ทุกแห่งมีสิทธิ์ถูกเลือกเหมือนกัน การตอบแบบสอบถาม เป็นสมาชิกในกลุ่มคนใดคนหนึ่ง ตามสัดส่วนดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ขนาดประชากรและกลุ่มตัวอย่างกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดลำพูน

ประเภทวิสาหกิจชุมชน	จำนวนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน			อัตราส่วนกลุ่มตัวอย่างต่อประชากร
	ประชากร (กลุ่ม)	กลุ่มตัวอย่าง (กลุ่ม)	ได้รับกลับคืนมาที่สมบูรณ์	
1.การผลิตพืช	230	94.70	65	28%
2.การผลิตปศุสัตว์	167	68.70	48	29%
3.การผลิตประมง	49	20.20	14	28%
4.การแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร	352	144.80	100	28%
5.ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ เสื้อผ้า	91	37.40	26	28%
6.เครื่องตีหม	51	21.00	15	29%
7.เครื่องจักสาน	32	13.20	10	31%
	972	400	278	28.6%

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งพัฒนามาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 4 ปัจจัยคือ (1) พลวัตสิ่งแวดล้อม ดัดแปลงจากมาตรวัดของ Teece et al. (1997); Amy Shuen (2007); Conner and Prahalad (1996); Wernerfelt (1984) (2) ผู้นำ ดัดแปลงจากมาตรวัดของ Domingo Ribeiro Soriano and Jose´ Manuel Comeche Marti ´nez (2007); Tannenbaum and

Schmidt (1973); McGregor (1969); Ghiselli (1955) (3) ความคิดสร้างสรรค์
ดัดแปลงจากมาตรวัดของ Guildford (1950); Edward (1982); Guilford (1967); Torrance,
(1974) และ (4) ผลการดำเนินงาน ดัดแปลงจากมาตรวัดของ Castanias and Helfat
(1991); Lumpkin and Dess. (1996); Eisenhardt and Martin (2000) แบบสอบถามมี
ลักษณะปลายปิด แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 4 เป็นปัญหาและข้อเสนอแนะแบบ
ปลายเปิด ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามเกี่ยวกับ
สภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน และด้านปัจจัยด้านพลวัตสิ่งแวดล้อม ด้านผู้นำและ
ด้านความคิดสร้างสรรค์ที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน โดย
คำถามในส่วนนี้ เป็นแบบ Likert scale 5 ระดับ คือ 1 หมายถึง น้อยที่สุด และ 5
หมายถึง มากที่สุด (Likert, 1970)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการชี้แจงผ่านสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
ในการตอบแบบสอบถาม ด้วยการดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยทีมคณะวิจัยในงานมหกรรม
สินค้ากลุ่มล้านนาที่จัดขึ้นในจังหวัดลำพูน จำนวน 4 วัน แต่ใช้เวลาในการวิจัยประมาณ 4
เดือน เริ่มตั้งแต่ มกราคม-เมษายน พ.ศ. 2559 และได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 318
ชุด แต่เมื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเหลือเพียง 278 ชุด คิดเป็นร้อยละ
69.5 จากแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด ตามตารางขนาดตัวอย่างของเครซี และมอร์
แกน (Krejcie and Morgan, 1970)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดนำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อ
วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ในการอธิบายระดับคะแนนค่าเฉลี่ยดังนี้ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่
4.21-5.00 มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41-4.20 มีความคิดเห็นใน
ระดับมาก ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61-3.40 มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81-
2.60 มีความคิดเห็นในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.80 มีความคิดเห็นในระดับน้อย
ที่สุด และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ
(Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐาน และทำการทดสอบความเชื่อมั่น
ด้วยการนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 40 ราย ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาร์ค
(Cronbach's Alpha) (Cronbach, 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวม เท่ากับ 0.912 ซึ่ง
เป็นค่าที่ยอมรับได้เพราะมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของตัวแปรไว้

ดังนี้ PER แทนผลการดำเนินงาน, LEAD แทนผู้นำ, INBEH แทนความคิดสร้างสรรค์, และ ENDY แทนพลวัตสภาพแวดล้อม

$$\text{กำหนดรูปแบบสมการถดถอยเชิงพหุคูณ คือ } PER = \beta_0 + \beta_1 \text{LEAD} + \beta_2 \text{INBEH} + \beta_3 \text{ENDY} + \varepsilon$$

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยด้านพลวัตสภาพแวดล้อม ผู้นำ และความคิดสร้างสรรค์ ที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดลำพูน” คณะผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความความคิดเห็นของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านปัจจัยด้านพลวัตสภาพแวดล้อม ความคิดสร้างสรรค์และผู้นำที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดลำพูน และ 2) ศึกษาผลของปัจจัยด้านพลวัตสภาพแวดล้อม ความคิดสร้างสรรค์และผู้นำที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดลำพูน โดยได้ดำเนินการสอบถามความคิดเห็นจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดลำพูน ทำการวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือทางสถิติ ได้ผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 85) อายุเฉลี่ยมากกว่า 60 ปี สถานภาพสมรส มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร่วมดำเนินการวิสาหกิจชุมชนเป็นอาชีพเสริม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีสมาชิกมากกว่า 100 คน ส่วนใหญ่จะทำการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เงินทุนของกลุ่มเป็นเงินทุนส่วนตัวและได้รับการสนับสนุนจากเทศบาลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนเงินลงทุนมากกว่า 30,000 บาท มีระยะเวลาในการดำเนินงานกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมากกว่า 10 ปี ในภาพรวมกลุ่มมีผลดำเนินการมีกำไรคงที่ หน่วยงานหลักที่ให้การสนับสนุน คือ รัฐบาลที่เสริมในด้านการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ ทั้งนี้สถานที่นำสินค้าไปจำหน่ายส่วนใหญ่จะเป็นร้านค้าชุมชน และศูนย์แสดงสินค้าที่หน่วยงานภาครัฐดำเนินการให้

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านพลวัตสภาพแวดล้อม ความคิดสร้างสรรค์ ผู้นำและการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดลำพูน รวมถึงการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในแต่ละหมวด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Cronbach's Alpha

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ยรวม	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	Cronbach's Alpha
ผู้นำ	3.92	0.55	0.853
ความคิดสร้างสรรค์	3.38	0.60	0.821
พลวัตสภาพแวดล้อม	4.12	0.49	0.741
การดำเนินงาน	3.88	0.51	0.743

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพบว่า ปัจจัยพลวัตสภาพแวดล้อม (4.12) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 ปัจจัยด้านผู้นำ (3.92) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55 และการดำเนินงาน (3.88) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 โดยทุกปัจจัยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ปัจจัยความคิดสร้างสรรค์ (3.38) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนค่า Cronbach's Alpha แสดงความเชื่อมั่นของแต่ละปัจจัยมีค่ามากกว่า 0.7 ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน					
ปัจจัยที่มีผลกระทบ	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	t	P-Value	Collinearity Statistics	
				Tolerance	VIF
ผู้นำ	0.424	7.697	0.000***	.669	1.494
ความคิดสร้างสรรค์	0.222	4.018	0.000***	.663	1.509
พลวัตสิ่งแวดล้อม	0.136	2.711	0.007***	.803	1.246
ค่าคงที่ (Constant)	1.148	5.323	0.000		
R = 0.647, R ² = 0.418, SEE = 0.389, F = 7.351, Sig.= 0.00					

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.1, ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05, *** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยเทคนิคถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยด้านผู้นำมีผลต่อการดำเนินงานมากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ 0.424 รองลงมา คือ ปัจจัยความคิดสร้างสรรค์ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.222 ลำดับสุดท้ายปัจจัยด้านพลวัตสิ่งแวดล้อม มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.136 แสดงว่าทุกปัจจัยมีผลต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความ

เชื่อมั่นร้อยละ 95 ในภาพรวมทุกปัจจัยอธิบายการผันแปรของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนได้ร้อยละ 41.8 และมีคลาดเคลื่อนผันแปรในการอธิบาย ร้อยละ 38.9 ทั้งนี้ปัจจัยที่มีผลต่อการอธิบายทั้ง 3 ปัจจัย มีความเป็นอิสระต่อกัน สังเกตได้จากค่า Variance Inflation Factor (VIF) พบว่า มีค่าใกล้ 1 และค่า Tolerance ไม่ใกล้ 0 ซึ่งหมายถึงแต่ละปัจจัยไม่มีความสัมพันธ์กัน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2557) เมื่อแทนค่าจากการวิเคราะห์ในแบบจำลองได้สมการในการอธิบายผลของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนได้ดังนี้

$$PER = 1.148 + 0.424LEAD + 0.222INBEH + 0.136 ENDY$$

ตารางที่ 4 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย	P-Value	ผลการทดสอบสมมติฐาน
H1: พลวัตสภาพแวดล้อมมีผลต่อการดำเนินงาน	0.000***	ยอมรับสมมติฐาน
H2: ผู้นำมีผลต่อการดำเนินงาน	0.000***	ยอมรับสมมติฐาน
H3: ความคิดสร้างสรรค์มีผลต่อการดำเนินงาน	0.007***	ยอมรับสมมติฐาน

จากตารางที่ 4 ผลจากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่ายอมรับทุกสมมติฐาน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั้นแสดงว่าตัวแปรอิสระทั้ง 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านพลวัตสภาพแวดล้อม ด้านผู้นำและด้านความคิดสร้างสรรค์มีผลในเชิงบวกต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนที่เป็นตัวแปรตาม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลของการวิจัย คณะผู้วิจัยได้พบประเด็นเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของสมาชิกด้านปัจจัยต่างที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดลำพูน มีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดลำพูนมีความเห็น ต่อปัจจัยพลวัตสภาพแวดล้อมจะส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมากที่สุด เพราะสภาพแวดล้อมภายนอก อาทิ เศรษฐกิจ นโยบายรัฐบาล เสถียรภาพทางการเมือง สังคมและสภาพการณ์แข่งขัน มีความไม่แน่นอนและความซับซ้อนเป็นอย่างมาก ส่งผลทำให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนหรือผู้ประกอบการรายใหม่ในชุมชนต้องมีการปรับตัว ปรับกลยุทธ์การแข่งขันหรือปรับกลยุทธ์การดำเนินงานด้วยการรวมกลุ่มกันผลิต

สินค้าหรือบริการใหม่ ๆ มานำเสนอในตลาดเก่า ลูกค้านำใหม่ หรือตลาดใหม่ ลูกค้านำเก่าเพื่อรักษาส่วนแบ่งทางการตลาด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Teece et al. (1997), Eisenhardt and Martin (2000), Helfat and Peteraf (2003) และ Zott (2003) ที่ได้กล่าวว่าความได้เปรียบในการแข่งขันมาจากความสามารถขององค์กรในการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัตตามสภาพแวดล้อม

รองลงมา คือ ผู้นำกลุ่มหรือผู้นำองค์กร เพราะต้องทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ เน้นการจัดการความเสี่ยงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการทำงานเชิงรุกเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เน้นการสร้างสรรค์และแสวงหาโอกาสทางธุรกิจ เน้นการคิดค้นนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการผลิตสินค้า และนำกลยุทธ์มาใช้ในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันดังแนวคิดของ Tannenbaum and Schmidt (1973); McGregor (1969); Ghiselli (1955) ซึ่งระบุว่าผู้นำองค์กรต้องมีความเป็นผู้ประกอบการองค์การกล้าคิดค้นสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ จูงใจเชิงสร้างสรรค์ กล้าตัดสินใจและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกหรือผู้มีส่วนได้-ส่วนเสีย เพื่อผลักดันให้การดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

การดำเนินงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าสมาชิกและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในผลกำไรของกิจการเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในภาพรวมมีการขยายกลุ่มลูกค้าเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา รายได้จากการดำเนินงานเพิ่มขึ้น และผลตอบแทนจากการลงทุนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lumpkin and Dess. (1996); Eisenhardt and Martin (2000) สรุปว่าตัวชี้วัดการดำเนินงานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจะสะท้อนถึงประสิทธิภาพการเจริญเติบโตของกิจการและผลกำไรจากการประกอบการว่าสำเร็จมากน้อยเพียงใด จึงเป็นสิ่งสำคัญของผู้ประกอบการที่ต้องคำนึงถึงเป็นอย่างมาก

ลำดับสุดท้าย คือ ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากในยุคปัจจุบัน แต่ความคิดเห็นของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนจังหวัดลำพูนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญระดับปานกลาง เนื่องจากบางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดำเนินงานในลักษณะเสริมจากอาชีพหลัก จึงไม่ได้ทุ่มเทกับการดำเนินงานเท่าใดนัก ดังนั้น จะเห็นได้ว่าในภาพรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีผลดำเนินการมีกำไรคงที่ คอยแต่จะให้หน่วยงานภาครัฐบาลมาหนุนเสริม แต่ไม่พยายามที่จะขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยกลุ่มเอง

ผลการวิจัยที่ได้จากการทดสอบทางสถิติตามสมมติฐานพบว่าประเด็นปัจจัยแต่ละด้านมีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดลำพูน มีรายละเอียดตามสมมติฐานคือ

สมมติฐานที่ 1: พลวัตสภาพแวดล้อมมีผลต่อการดำเนินงาน เพราะการดำเนินงานต้องมีการปรับเปลี่ยนตามสภาพแวดล้อมที่มีความผันผวน อาทิ เศรษฐกิจ นโยบายรัฐบาล เสถียรภาพทางการเมือง และสภาวะการแข่งขัน ซึ่งมีความไม่แน่นอนและความสลับซับซ้อน ผู้นำองค์กรหรือผู้ประกอบการต้องมีการปรับเป้าหมาย กลยุทธ์ และวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ดังจะเห็นได้ว่าปัจจัยพลวัตสภาพแวดล้อมเป็นสัญญาณที่ส่งถึงผู้นำที่เป็นผู้ประกอบการ จำเป็นต้องมีการจัดการที่ดี มุ่งเน้น เพิ่มแรงจูงใจ กระตุ้นสมาชิกปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและผู้นำต้องนำพลวัตสภาพแวดล้อมมาประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบาย แผนกลยุทธ์ ค่านิยม เป้าหมายและจุดประสงค์ เพื่อเสริมสร้างให้องค์กรมีศักยภาพเพื่อประโยชน์ของชุมชน ดังงานศึกษาของ Teece et al. (1997); Amy Shuen (2007); Conner and Prahalad (1996); Wernerfelt (1984) ที่กล่าวว่าสภาพแวดล้อมเสมือนเป็นโอกาสขององค์กรในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน และเป็นตัวกำหนดว่าองค์กรควรจะใช้ทรัพยากรในองค์กรที่มีอยู่ในระดับใด เพื่อตอบสนองต่อพลวัตสภาพแวดล้อม บนพื้นฐานของความท้าทายของเจ้าของกิจการ

สมมติฐานที่ 2: ผู้นำมีผลต่อการดำเนินงาน ดังงานของ Domingo Ribeiro Soriano and Jose´ Manuel Comeche Marti ´nez (2007); Tannenbaum and Schmidt (1973); McGregor (1969); Ghiselli (1955) สรุปว่าความเป็นผู้นำ กล้าตัดสินใจในการคิดค้นหรือสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ เน้นการสร้างความแตกต่างผ่านการอุทิศเวลา ความมานะพยายามจัดการความเสี่ยง เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนทางการเงินตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และเกิดความพึงพอใจส่วนบุคคล รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ทีมงานหรือสมาชิกเพื่อให้เกิดการจูงใจในการทำงาน และการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้กิจการประสบความสำเร็จ

สมมติฐานที่ 3: ความคิดสร้างสรรค์มีผลต่อการดำเนินงาน เพราะความคิดสร้างสรรค์ ความคิดค้นวิธีใหม่หรือเครื่องมือใหม่ เพื่อบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของธนิต รัชตะชาติ และภูมิพร ธรรมสถิตย์เดช (2555) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรมีผลสำคัญอย่างยิ่งเพราะทุกส่วนขององค์กรต้องอาศัยคนเข้าไปทำงาน ตั้งแต่ขั้นตอนของวางแผน ดำเนินการตัดสินใจ พัฒนาและการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จนไปถึงการให้บริการหลังการขาย ท้ายที่สุดจะส่งผลเชิงบวกต่อการดำเนินงาน อีกทั้งแนวคิดวิสาหกิจชุมชนที่มุ่งเน้นเพียงสร้างการพึ่งพาตนเองและไม่เน้นการแข่งขัน เพราะเป็นกิจการของคนในชุมชน ดังนั้นสมาชิกจึงต้องพยายามคิดค้นวิธีการใหม่ การตลาดแบบใหม่ การบริการแบบใหม่เพื่อให้

มีความได้เปรียบในการแข่งขันสอดคล้องกับแนวคิดของ Cambell et al (1996) ที่สรุปว่าความคิดสร้างสรรค์ คือ แนวทางในการสร้างกำไรให้กับองค์กร รวมทั้ง Waleed Omri (2015) ได้เน้นย้ำให้มีความสำคัญว่า วิชาทฤษฎีชุมชนมีความจำเป็นต้องทำให้สมาชิกมีความคิดสร้างสรรค์เพราะจะส่งผลดีต่อผลการดำเนินงานขององค์กร

บทสรุป

ปัจจัยด้านพลวัตสภาพแวดล้อม ผู้นำและความคิดสร้างสรรค์มีผลต่อการดำเนินงานของวิชาทฤษฎีชุมชน จากปรากฏการณ์ของความไม่แน่นอนและความซับซ้อนของสภาพแวดล้อม ความสามารถในการแข่งขันของวิชาทฤษฎีชุมชน เกิดจากความสามารถของผู้นำ ที่ต้องมีการบริหารจัดการกับพลวัตสภาพแวดล้อมและต้องให้ความสำคัญต่อความคิดสร้างสรรค์ของสมาชิกวิชาทฤษฎีชุมชนควบคู่กันไปด้วยจึงจะสามารถก่อให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืน ผู้ประกอบการหรือผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิชาทฤษฎีชุมชน ความสามารถในการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์และการกระตุ้น เพิ่มแรงจูงใจให้กับสมาชิกในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับของสมาชิก ผลักดันสนับสนุนขอเสนอใหม่ๆ ในการทำงาน ล้วนส่งผลต่อการดำเนินงานของวิชาทฤษฎีชุมชน การคิดสร้างสรรค์ ค้นหาวิธีการใหม่ สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้เกิดความคิดใหม่ๆ ต่อยอดกันไปเรื่อยๆ ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิชาทฤษฎีชุมชน เพราะทุกงานทุกกระบวนการจะขับเคลื่อนด้วยสมาชิกของวิชาทฤษฎีชุมชนเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นหากสมาชิกยังคิดสร้างสรรค์มากเพียงใด การดำเนินงานของวิชาทฤษฎีชุมชนก็จะมีประสิทธิผล เกิดประโยชน์ในชุมชนและประเทศชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอการวิจัยในอนาคต คือ การวิจัยครั้งนี้ประชากรเป็นกลุ่มวิชาทฤษฎีเฉพาะที่ประกอบกิจการในจังหวัดลำพูนเท่านั้น และเป็นวิชาทฤษฎีในการแปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตรเป็นหลัก การวิจัยในอนาคตควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบต่างพื้นที่หรือต่างรูปแบบและในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณไม่มีการวิจัยในเชิงคุณภาพ ซึ่งอาจจะขาดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่มายืนยันผลของการวิจัยเชิงปริมาณ เห็นควรมีการวิจัยทั้งสองวิธีในการวิจัยครั้งต่อไป

2. ข้อจำกัดสุดท้าย คือ ตัวแปรที่มีต่อการดำเนินงาน คณะผู้วิจัยเลือกตัวแปรอิสระประกอบด้วย พลวัตสิ่งแวดล้อม ผู้นำหรือผู้ประกอบการ และความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นตัวแปรอิสระ ทั้งที่ยังคงมีอีกหลายตัวแปรหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของ

วิสาหกิจชุมชน ซึ่งในการวิจัยครั้งต่อไปคณะผู้วิจัยเห็นควรพิจารณาตัวแปรอื่น ๆ ที่สำคัญต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน เช่น การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การมุ่งเน้นตลาด และปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของประเทศสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาณ อินทว้าง. 2550. “การจัดการวิสาหกิจชุมชน.” พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2557 การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ด้วย AMOS. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- ชัยยุทธ เลิศพาชิน. 2554. “กลยุทธ์สำหรับการเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.” วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ, 6 (1) ตุลาคม 2555 – มกราคม 2556.
- บุญทวรรณ วิงวอน. 2555. การเป็นผู้ประกอบการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประหยัด มะโนพะเส้า. 2554. รายงานวิสาหกิจชุมชนจังหวัดลำพูน.สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน.
- ธนิศ รัชตะชาติ และ ภูมิพร ธรรมสถิตย์เดช. 2558. การศึกษาองค์ประกอบความสามารถเชิงพลวัตขององค์กร วิทยาลัยนวัตกรรมการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานจังหวัดลำพูน. 2558. ข้อมูลบรรยายสรุปจังหวัดลำพูน. ลำพูน: สำนักงานจังหวัดลำพูน
- สุภาพรณ วัฒนาอุดมชัย. (2558). วาระแห่งชาติ โอกาสเร่งเครื่อง SMEs ยุครัฐบาลคสช. https://www.bot.or.th/Thai/Monetary Policy/NorthEastern/DocLib_Research/02-SMEs_Full.pdf. 15 พฤษภาคม.
- Aimilia, P. , Yannis, C. , & Spyros, L. 2011. Dynamic Capabilities and Their Indirect Impact on Firm Performance: DRUID Working Paper No. 08-11: ISBN 978- 87-7873-265-1
- Akgün, A. E. ,Keskin, H. , & Byrne, J. 2009. “Organizational emotional capability, product and process innovation, and firm performance: an empirical analysis” *Journal of Engineering and Technology Management*, 26(3): 103-130.

- Teece, A. , Pisano, G. , & Shuen. A. 2007. “ Dynamic Capabilities and Strategic Management” **Strategic Management Journal**. 18(7): 509-533.
- Campbell, J. P., Gasser, M. B. , & Oswald, F.L. 1996. “ The substantive nature of job performance variability” . In: Murphy, K.R. (1996). **Individual Difference and Behaviors in Organizations**. San Francisco: Jossey Bass.
- Cronbach, L. J. 1970. **Essentials of Psychological Testing**. New York: Harper and Row Publishers.
- Eisenhardt, K. M., & Martin, J. A. 2000. “Dynamic Capabilities” **What are They?** **Strategic Management Journal**. 21, 1105-1121.
- Edward, B. 1982. “Lateral Thinking” **A Text Book of Creativity**. Haronds Wort :Penquine Book.
- Dess, G. G. , Lumpkin, G. T. , & Covin, J. G. 1997. “ Entrepreneurial strategy making and firm performance: Tests of contingency and configuration models” **Strategic Management Journal**. 18(9): 677-695.
- Domingo Ribeiro Soriano José Manuel Comeche Martínez.2007," Transmitting the entrepreneurial spirit to the work team in SMEs: the importance of leadership", **Management Decision**, 45(7): 1102 – 1122.
- Ghiselli, Edwin. E. and Brown. W. Clarence. 1955. **Personnel and Industrial Psychology: 2 nd ed**. New York : McGraw-Hill.
- Hersey, P. , Blanchard, K. H. , & Johnson, D. E. 2001. “ Management of Organizational Behavior” **Leading Human Resources**. Eighth Edition. Upper Saddle River. NJ: Prentice Hall.
- House, R. J. , & Mitchell, T. R. 1974. “Path-Goal theory of leadership”. **Journal of Contemporary Business**. 81-97.

- James, M. R. , & Evans, A. 2013. “Environmental dynamic capabilities and their effect on competitive advantage and firm performance” **Prime Journal of Business Administration and Management**. (BAM),ISSN 2251-1261.
- Kuratko,D. F. , & Hodgetts, R. M. 2007. **Introduction to Entrepreneurship**. South-Western, Engage Learning.
- Likert, R. N. 1970. “A technique for the measurement of attitude.” **Attitude Measurement**. Chicago: Ronal McNally & Company.
- McGregor, D. 1969. **The Human Side of Enterprise**. Now York : McGraw – Hill Book Company.
- Nannen, V. , van den Bergh, J. C. J. M., Eiben, A. E. 2013. “ Impact of environmental dynamics on economic evolution” **A stylized agent-based policy analysis**. Technol. Forecast. Soc. Change 80 (2), 329–350.
- Porter, M. E. 1990. **The Competitive Advantage of Nations**. New York: Free Press, MacMillan.
- Scott, S. G. , & Bruce, R. A. 1998. “Following the leader in R&D: the joint effect of subordinate problem-solving style and leader-member relations on innovative behavior”. **IEEE Transactions on Engineering Management**. Vol. 45 No. 1, pp. 3-10.
- Slater, S. , F. , Olson, E. , M. , & Hult, G.T. 2006. “ The moderating influence of strategic orientation on the strategy formation capability-performance relationship” **Strategic Management Journal**. 27 (12): 122-135.
- Tannenbaum, R. , & Warren, H. S. 1973. How to choose a leadership pattern. **Harvard Business Review** 35, 8 (May–June): 49–52.
- Waleed, O. 2015. "Innovative behavior and venture performance of SMEs" **European Journal of Innovation Management**, 18(2): 195 – 217.